

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף סא

אמר רב הונא, בדיק לו: בחן אותנו רב הונא בר חנינא בשאלה הבאה:

אם האישה רוצה להניק והבעל לא רוצה שתניק (אלא לשכור מינקת) – שומעים לה כי יש לה צער מרוב החלב שבדדיה. אם הוא מעוניין שתניק והיא לא רוצה – אם אין דרך משפחתה להניק שומעים לה. השאלה היא: מה הדין במקרה שדרך משפחתה להניק ודרך משפחתו שלא להניק, אלא שהיא לא מעוניינת להניק והוא כן מעוניין, האם הולכים אחריו דהיינו כמנהג משפחתו או אחריה כמנהג משפחתה?

ופשיטנא ליה: ענינו לו תשובה מהדין שהאישה עולה עם בעלה בנישואיה ולא יורדת איתו, ולכן היא נוהגת כדרך משפחתו שלא להניק.

מאי קראה: מהיכן לומדים את הדין שעולה עימו וכו'?

*

למדנו במשנה: הכניסה לו שפחה אחת לא טוחנת ולא אופה ולא מבכסת.

הא שארא עבדא: אבל את שאר העבודות היא צריכה לעשות, מדוע? והרי היא אומרת לבעלה הכנסתי לך אישה אחרת במקומי (= בחריקאי)?

הגמרא מתרצת: משום שהבעל אומר לה: האישה שהכנסת עובדת בשבילי ובשבילה, אך מי יטרח בשבילך?

שתיים אין מבשלת ואין מניקה את בנה.

אבל את שאר העבודות היא עושה, מדוע? שתאמר לו: הכנסתי לך שפחה אחת שתטרח בשבילי ובשבילה ואחת שטרח בשבילך ובשבילה?

הגמרא מתרצת: משום שעדיין מי יטרח לפני ה'אורחי' אורחים הנשארים שבוע או חודש 'ופרחי' העוברים בדרכם? והסיבה שיש אורחים רבים בגלל שככל שיש יותר בני בית כך מגיעים יותר אורחים לבית.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

שלוש אין מצעת לו המטה ואין עושה בצמר.

אבל את שאר העבודות היא עושה, מדוע? שתאמר לו: הכנסתי לך אחת נוספת לאורחים? והתשובה היא שככל שיש יותר בני בית יש יותר אורחים כאמור, ולכן עדיין זה לא מספיק.

אם כך מקשה הגמרא גם ארבע לא יספיקו? ומתרצת שכשיש ארבע הן עוזרות אחת לשניה.

לא הכניסה לו ממש: היא לא צריכה להכניס בפועל שפחות בנדוניה, אלא עצם זה שהיא הכניסה לו בנדוניה הרבה ממון הראוי לקנות במקצתו שפחות - היא פטורה מעבודות הבית.

ואחד **שצמצמה לו משלה:** גם אם היא לא הכניסה לו הרבה ממון, אלא היא צמצמה את ההוצאות שבעלה חייב לתת לה כגון קופה של בשמים ושאר דברים, ובכסף שחסכה אפשר לקנות שפחה - היא פטורה מעבודות הבית כנ"ל (-תוס').

*

אבל מוזגת לו כוס: ומציעה לו סדין, שאלו דברים שאין בהם טורח וגם אינה עושה זאת בכפייה אלא זו עיצה טובה שנתנו לה חכמים כדי שתתחבב על בעלה. ואילו 'מצעת לו המיטה' המנויה במשנה כאחת ממלאכות שעושה כשאין לה שפחה, יש בה טורח והיא גם כפויה לעשות אותה.

נדה עושה לבעלה, חוץ ממיזגת הכוס וכו': שהן מלאכות של חיבה.

שמואל מחלפא ליה דביתהו: כשהיתה אשתו נידה היא היתה משנה את דרך הושטת הכוס במקום ביד ימין ביד שמאל. אשתו של אביי היתה מניחה את הכוס לא במקום הרגיל אלא על פי הגיגית. אשתו של רבא על הכר שלמראשותיו. אשתו של רב פפא על הספסל.

*

הכל משהין בפני השמש: כל סוגי המאכלים מותר לא לתת לשמש לאכול עד שיגמור לשמש אותם בסעודה ולאחר הסעודה יאכל. חוץ מבשר ויין מסויימים שהם מגרים מאד.

אמר רב ענן בר תחליפא: הייתי עומד ומשמש את שמואל והביאו לפניו תבשיל של כמהין ופטירות ואם הוא לא היה נותן לי לאכול הייתי מסתכן מחמת הבולמוס שאחז ב'.

מעשה דומה היה עם רב אשי בתבשיל של פרוסות לפת בחומץ.

הגמרא מסכמת את סוגי המאכלים המסכנים את מי שאוכלים לפניו והוא לא אוכל: כל שיש בו ריח או חמיצות.

אבנה בר איה: אחד היה נותן לשמש לאכול מכל מין ומין שהגישו לפניו, ואילו השני היה נותן לו לאכול הרבה ממין אחד בתחילת הסעודה עד שישבע ולאחר הסעודה היה נותן לו משאר המינים. ואליהו הנביא היה מדבר רק עם הראשון.

הנהו תרי חסידי: האחד היה נותן לשמש לאכול ראשון, והשני היה ממתין עד שיחלק לכל האורחים. ואליהו היה מדבר עם הראשון, כי השמש היה מצטער בכך שהיה צריך להמתין מלאכול.

אמימר ומר זוטרא ורב אשי: ישבו על פתח ארמון המלך 'אזגור'. עבר שם המלצר שמחלק את המנות, ראה רב אשי שפניו של מר זוטרא הלבינו מחמת התאוה למאכל, לקח קצת מהמאכל באצבעו והכניס לפיו של מר זוטרא. אמר לו המלצר: הרסת את הסעודה של המלך! באו שוטרי המלך ושאלו את רב אשי מדוע עשית זאת? אמר להם: מי שהכין את המאכל הזה הרס את הסעודה. אמרו לו השוטרים מדוע? אמר להם כי ראיתי בתוכו בשר של חזיר. בדקו השוטרים ולא מצאו. לקח רב אשי את אצבעו והניחה על אחת החתיכות ואמר להם כאן בדקתם? בדקו השוטרים ומצאו כדבריו.

אמרו רבנן לרב אשי מדוע סמכת על הנס כשהאכלת את מר זוטרא מהסעודה של המלך? אמר להם ראיתי שרוח צרעת פרחה על מר זוטרא והוא היה נתון בסכנת נפשות.

ההוא רומאה: מעשה ברומאי אחד שאמר לאישה אחת: האם תתחנני איתי? אמרה לו: לא. הלך והביא רימון בקע אותו ואכל לפניה. כל רוק שנוצר בפיה מהתאוה היא בלעה אותו, והוא לא נתן לה לאכול עד שהתנפחו פניה וביטנה ונעשו כזכוכית. ולבסוף הוא אמר לה: אם אני ארפא אותך תתיתני איתי? אמרה לו: כן. לקח שוב רימון ואכל לפניה ואמר לה עכשיו כל רוק שיבוא לך תרקי אותו החוצה, וכך עשתה עד שיצא ממנה כמין עלה לולב וירוק והיא התרפאה.

*

(המשך בדף הבא ↓)

למדנו במשנה אחת המלאכות שהיא עושה לבעלה: טווה בצמר.

הגמרא מדייקת שדווקא בצמר ולא בפשתים.

לא לעמוד לפני אביו: לשרת את אביו.

ולא ליתן תבן לפני בהמתו: סוס וחמור שהם צוהלים לרביעה (לבעילה).

מסריח את הפה ומשרבט את השפתיים: טוויית חוטי הפשתן בפה גורמת לשפתיים להתנפח. הגמרא אומרת שזה דוקא בפשתן רומאי.

*

שפוד שפחות וגומות: אלו הן שמות של הלכות במסכתות שונות, שאחת מהן היא כאן הלא היא 'שפחות'. שלושתן פירש רב מלכיו, ויש שלוש אחרות שפירש רב מלכיו.

מתניתין ומתניתא רב מלכיא: ארבע הלכות מתוך שש ההלכות הנ"ל נאמרו במשנה או ברייתא ואילו שתי ההלכות האחרות נאמרו רק בגמרא (= שמעתתא). והסימן לדבר מי אמר מה: רב מלכיא ששמו דומה למלכתא (נקבה) אמר את המתניתא (= הברייתא) שהיא כמלכה ביחס לשמעתתא (כי אנו מקשים מברייתא על דברי הגמרא). אבל רב מלכיו ששמו לשון זכר אמר את שתי השמועות שנאמרו בגמרא.

מאי ביניהו: ההבדל בין רבי חנינא לבין רב פפא הוא 'שפחות' שבסוגיתנו. שלדעת רבי חנינא אמר זאת רב מלכיו, ואילו לדעת רב פפא אמר זאת רב מלכיא (שהרי זו משנה, ואת המשניות והברייתות אמר רב מלכיא).

*

למדנו במשנה שרבי אליעזר אומר שהבטלה מביאה לידי זימה, ורשב"ג אומר שהיא מביאה לידי שעמום

היינו תנא קמא: מה ההבדל בין רשב"ג לתנא שלפניו (רבי אליעזר)?

הגמרא מתרצת: במקרה שהיא משחקת בגורים של כלבים, או במשחק השחמט. שאז היא לא תבוא לידי שעמום (= שגעון), אבל תבוא לידי זימה.

משנה: המדיר את אשתו מתשמיש המטה: כגון שאמר 'יאסר הנאת תשמישך עלי', לדעת ב"ש - אם הדירה שבועיים תמתין, ואם הדירה יותר משבועיים אינה צריכה להמתין אלא עליו להוציאה ולתת לה כתובה. ולדעת ב"ה - אם הדירה שבוע תמתין, ואם הדירה יותר משבוע אינה צריכה להמתין אלא עליו להוציאה ולתת לה כתובה. (דין זה שייך רק כאשר הוא אסר את עצמו מהנאת התשמיש, אבל אם הוא אסר אותה מהנאת התשמיש כגון שאמר 'יאסר הנאת תשמישי עליך', הנדר לא חל, משום שהוא משועבד לה למצוות עונה, שנאמר "וְעִנְתָּהּ לֹא יִגְרַע").

התלמידים הלומדים תורה יוצאים ללמוד תורה בעיר אחרת שלא ברשות נשותיהם למשך זמן של שלושים יום. הפועלים יוצאים למלאכתם לעיר אחרת שלא ברשות נשותיהם למשך זמן של שבוע.

העונה האמורה בתורה: אדם חייב לקיים עם אשתו מצוות עונה, שנאמר "וְעִנְתָּהּ לֹא יִגְרַע", אבל הזמן משתנה מאדם לאדם. **המשנה מבארת:**

הטיילין: אנשים שלא עוסקים בסחורה או במלאכה עונתם בכל יום. **הפועלים:** פעמיים בשבוע. **החמקרים:** אנשים שיוצאים לכפרים להביא תבואה כדי למוכרה בשוק עונתם פעם בשבוע. **הגמלים:** סוחרים שמביאים חבילות על הגמלים ממקום רחוק עונתם פעם בשלושים יום. **הספנים:** שִׁמְפָּרְשִׁים לים הגדול לקצוות העולם עונתם פעם בששה חדשים, דברי רבי אליעזר.

גמרא: ב"ש הסוברים שעליה להמתין שבועיים למדו זאת מיולדת נקבה שלא משמשת שבועיים (= יולדת נקבה טמאה שבועיים מן התורה). ב"ה הסוברים שעליה להמתין שבוע למדו זאת מיולדת זכר שלא משמשת שבוע (= יולדת זכר טמאה שבוע מן התורה). כלומר שכל אחד למד מכך למשך כמה זמן אשה יכולה לסבול את מניעת התשמיש.

קושיא: שגם ב"ה ילמדו מיולדת נקבה, כלומר שכיון שמצאנו שדרך העולם שאשה לא משמשת במשך שבועיים (= אם ילדה נקבה), הרי שאם הדירה לשבועיים אין לנו להכריח אותו להוציאה ולתת לה כתובה.

תירוץ: באמת הם לא לומדים זאת מיולדת, אלא מכך שאשה נדה לא משמשת במשך שבוע.

במאי קמיפלגי: נקודת המחלוקת היא שלדעת ב"ה לומדים דבר המצוי מדבר המצוי, ומצוי שהבעל כועס על אשתו ומדירה וכן נדה הוא דבר מצוי יותר מלידה, ולדעת ב"ש לומדים דבר שהוא גורם לה מדבר שהוא גורם לה, כלומר שהוא גורם לה לשהות מתשמיש מחמת שהדירה וכן הוא גורם לה ללדת (אבל נדה באה לה ממילא).

אמר רב וכו': לדעת רב - מחלוקתם של ב"ש וב"ה רק כשפירש ואמר למשך כמה זמן הדירה אותה מתשמיש, אבל אם הדירה בסתם כלומר שלא פירש למשך כמה זמן, לדעת כולם יוציא אותה מיד ויתן לה כתובה. ולדעת שמואל - גם כשהדירה סתם ימתין (לב"ש שבועיים ולב"ה שבוע) שמא במשך השבוע או השבועיים ימצא פתח חרטה לומר שעל דעת כך לא נדר וילך לחכם שיתיר לו את נדרו.

קושיא: והרי רב ושמואל כבר נחלקו בזה פעם אחת, וכפי שלמדנו במשנה (לקמן) - המדיר את אשתו מלהנות לו (= ונאסר עליו לתת לה מזונות, אבל הנדר לא תופס על תשמיש מפני שהוא משועבד לה), אם הנדר הוא עד שלושים יום עליו להעמיד לה פרנס שיזון אותה, אבל אם הדירה ליותר משלושים יום עליו להוציאה ולתת לה כתובה. ע"כ המשנה. ועל זה נחלקו רב ושמואל האם מדובר כשפירש ואמר למשך כמה זמן הדירה ממזונות או שהדירה סתם (= כמחלוקתם לעיל). וא"כ קשה מדוע הם צריכים לחלוק בשני המקומות?

תירוץ: **צריכא**: צריך את מחלוקתם בשני המקומות - אם הם היו חולקים רק לגבי המדיר את אשתו מתשמיש היינו אומרים שרק שם רב סובר שאם לא פירש לכמה זמן יוציא ויתן כתובה, משום שאי אפשר למנות פרנס במקומו, אבל לגבי המדיר את אשתו ממזונות שאפשר להעמיד פרנס אולי רב מודה לשמואל שאפילו אם לא פירש לכמה זמן הדירה ימתין שמא ימצא פתח חרטה. ואם הם היו חולקים רק במדיר את אשתו ממזונות היינו אומרים שרק שם שמואל סובר שאם לא פירש לכמה זמן יכול להמתין שמא ימצא פתח חרטה, משום שאפשר למנות פרנס במקומו, אבל לגבי המדיר את אשתו מתשמיש שאי אפשר להעמיד פרנס אולי הוא מודה לרב שיוציאה מיד, לכן הם הוצרכו לחלוק בשני המקומות.